

The Holy See

PAPA FRANJO

OPĆA AUDIJENCIJA

Trg sv. Petra
Srijeda, 17. travnja 2024.

[Multimedia]

U tekstu koji slijedi uključeni su i nepročitani dijelovi koje se također donosi kao da su izgovoreni.

Mane i vrline. 15. Umjerenost

Draga braćo i sestre, dobar dan!

Danas ću govoriti o četvrtoj i posljednjoj stožernoj kreposti, a to je *umjerenost*. Sa ostale tri, ta krepost dijeli povijest koja seže u daleku prošlost i koja ne pripada samo kršćanima. Za Grke je prakticiranje vrlina imalo za cilj sreću. Filozof Aristotel piše svoj najvažniji traktat o etici upućujući ga sinu Nikomahu, kako bi ga poučio umijeću življenja. Zašto svi tražimo sreću, a ipak tako je malo onih koji je postižu? To je pitanje. Da bi odgovorio na njega, Aristotel obrađuje temu vrlinâ, među kojima istaknuto mjesto zauzima *enkráteia*, to jest umjerenost. Taj grčki izraz doslovno znači „vlast nad samim sobom“. Umjerenost je dakle sposobnost vladanja nad samim sobom. Ta je krepost dakle sposobnost samokontrole, umijeće kako ne dopustiti da nas buntovne strasti uvuku u svoj kovitlac, uvođenje reda u ono što Manzoni naziva „zbrkom ljudskog srca“.

U *Katekizmu Katoličke Crkve* kaže se da je „umjerenost moralna krepost koja obuzdava

privlačnost naslada i osposobljuje za ravnotežu u upotrebi stvorenih stvari“. „Ona – nastavlja se u Katekizmu – osigurava gospodstvo volje nad nagonima i drži želje u granicama čestitosti. Umjereni osoba vlastite osjetne težnje usmjeruje prema dobru, čuva zdravu moć rasuđivanja i ne ide za vlastitim 'nagonom' i vlastitom snagom 'slijedeći strasti svoga srca', (br. 1809).

Umjerenost je, dakle, kao što kaže sama talijanska riječ, vrlina prave mjere. Umjeren se čovjek u svakoj situaciji ponaša mudro jer osobe koje uvijek djeluju prenapregnuto i pretjeruju u svojoj reakciji u konačnici su nepouzdana. Osobe bez umjerenosti su uvijek nepouzdana. U svijetu u kojem se toliko hvale da govore što misle, umjereni osoba radije misli što govori. Shvaćate li razliku? Ne govoriti ono što mi prvo padne napamet, tako... Ne, nego prvo razmisliti pa tek onda reći. Ne daje prazna obećanja, već preuzima obaveze u mjeri u kojoj ih može ispuniti.

Umjereni osoba postupi razborito i kad je riječ o užicima. Ne obuzdavati svoje nagone i dati užicima da se slobodno razmašu na kraju se obje nama samima o glavu i dovodi do toga da nas obuzme posvemašnja dosada. Koliki su samo htjeli halapljivo iskušati sve a na kraju nisu ni u čemu više nalazili užitak i zadovoljstvo! Bolje je, dakle, tražiti pravu mjeru: primjerice, ako se dobro vino cijeni bolje ga je kušati u malim gutljajima nego sve popiti odjednom. Svi to znamo.

Umjereni osoba zna dobro odvagati i mjeriti riječi. Misli na to što će reći. Ne dopušta da trenutak srdžbe uništi odnose i prijateljstva koja se kasnije teškom mukom mogu ponovno izgraditi. Osobito u obiteljskom životu, gdje su inhibicije smanjene, svi se izlažemo opasnosti da napetosti, razdražljivosti i ljutnje ne držimo pod kontrolom. Postoji vrijeme za govor i vrijeme za šutnju, ali i jedno i drugo zahtijeva pravu mjeru. I to vrijedi za mnoge stvari, na primjer kad smo u društvu s drugima i kad smo sami.

Ako umjereni osoba zna obuzdati svoju razdražljivost, to ne znači da ćemo je uvijek vidjeti mirna i nasmijana lica. Naime, ponekad je neizbježno ogorčiti se, ali uvijek na pravi način. To su prave riječi: *prava mjera, pravi način*. Riječ prijekora ponekad je zdravija od ljutite i kivne šutnje. Umjereni osoba zna da ništa nije tako nezgodno kao ispravljati drugoga, ali zna i da je to potrebno: u protivnom bi se zlu dalo slobodan prostor da djeluje. U nekim slučajevima, umjereni osoba uspijeva zadržati krajnosti zajedno: potvrđuje apsolutna načela, zalaže se za nepromjenjive vrijednosti, ali također zna razumjeti čovjeka i pokazuje empatiju prema njemu. Pokazuje empatiju.

Dar koji resi umjerenog čovjeka jest, dakle, ravnoteža, ta osobina koliko dragocjena koliko i rijetka. Naime, sve u našem svijetu tjera čovjeka u neumjerenost. Umjerenost se, međutim, dobro slaže s evanđeoskim stavovima kao što su malenost, diskrecija, skrovnost, krotkost. Onaj tko je umjeren cijeni poštovanje drugih, ali to za njega nije jedini kriterij za svaki čin i svaku riječ. Osjetljiv je, zna zaplakati i ne srami se toga, ali ne sažalijeva samoga sebe. U porazu ponovno ustaje; u pobjedi zna se vratiti svom uobičajenom životu u skrovnosti. Ne traži odobravanja, no, zna da treba druge.

Nije istina da umjerenost čini ljude turobnima i lišenima radosti. Štoviše, ona daje da bolje

uživamo u životnim dobrima: zajedništvu za stolom, nježnosti određenih prijateljstava, povjerljivosti s mudrim ljudima, zadivljenosti nad ljepotom stvorenog svijeta. Sreća s umjerenošću donosi radost koja cvjeta u srcima onih koji prepoznaju i cijene ono što je najvažnije u životu. Molimo Gospodina da nam udijeli taj dar: dar zrelosti, zrelosti tipične za čovjekovu dob, zrelosti na emotivnom planu, zrelosti na društvenom planu. Dar umjerenosti.

U sklopu pozdrava vjernicima talijanskog govornog područja

[...] U našim su mislima, svih nas, u ovom trenutku stanovništva u ratu. Mislimo na Svetu Zemlju, Palestinu, Izrael. Mislimo na Ukrajinu, mučeničku Ukrajinu. Mislimo na ratne zarobljenike: neka Gospodin probudi spremnost da ih se sve pusti na slobodu. A kad smo kod zatvorenika padaju mi na pamet oni koji su mučeni. Mučenje zatvorenika je nešto jako brutalno, neljudski. Mislimo na mnoga mučenja koja ranjavaju dostojanstvo osobe i mnoge koji su izloženi mučenjima. Neka Gospodin bude svima na pomoći i sve blagoslovi.

Svima upućujem svoj blagoslov!
